

Hoe verging het de weekbladen?

De Waag komt nog ter sprake. *De Haagse Post* werd gelijkgeschakeld en zag zijn verkoop inkrimpen tot een fractie van wat hij geweest was. *De Groene Amsterdammer* reduceerde zichzelf tot een a-politiek, cultureel weekblad; door het wegvallen van bijna al zijn advertenties gaf het na vijf maanden de ongelijke strijd op. Andere weekbladen van meer levensbeschouwelijke of godsdienstige aard kwamen aanvankelijk nog met openhartigheid voor hun beginselen uit. Wij menen geen enkel blad onrecht te doen wanneer wij in dat verband onze voorbeelden willen beperken tot het weekblad *De Reformatie* dat in '20 opgericht was en sinds '35 onder hoofdredactie stond van een van de hoogleraren van de Theologische Hogeschool te Kampen, prof. dr. K. Schilder.

Zoals wij in *Voorspel* beschreven, had Schilder er in belangrijke mate toe bijgedragen dat de Synode der Gereformeerde Kerken in de herfst van '36 de beginselen van de NSB onverenigbaar verklaard had met de gereformeerde belijdenis. Vóór mei '40 was hij in *De Reformatie* voortgegaan met de bestrijding van het nationaal-socialisme. Begin juni begon het weekblad weer te verschijnen en tegen de directie van de firma die het blad uitgaf, Oosterbaan & le Cointre te Goes, zei Schilder: 'De jeugd zou het niet begrijpen als ik nu opeens mijn standpunt verander.' Schilder was getrouwd, hij had vier kinderen en hij was zich bewust wat hem boven het hoofd kon hangen: 'De gevangenisdeuren staan voor mij open', zei hij.¹ Een grote opslag had *De Reformatie* niet (ca. drieduizend exemplaren), maar het blad werd veel gelezen door predikanten die in hun gemeente eigen weekblaadjes uitgaven en die dus artikelen uit *De Reformatie* konden citeren.²

Op 9 juni kwam weer een nummer van *De Reformatie* uit. Er stond een artikel van Schilder in waarin hij de koningin in bescherming nam tegen de kritiek die naar aanleiding van haar vertrek op haar uitgeoefend was. In totaal verschenen achter elkaar tien nummers. Schilder schreef alle hoofdartikelen, gaf bijbelcommentaar, werkte zijn standpunten in z.g. brieven 'aan een jongere tijdgenoot' uit, citeerde elk moedig artikel dat hij elders in de pers kon vinden en verzuimde niet, uit de verzamelde werken van Vondel en Revius de meest strijdbare gedichten naar voren te halen. Hij stelde de absurde pretenties van de NSB en van Nationaal Front aan de kaak, hij wekte op tot geloofsmoed en trouw aan de wettige overheid: koningin en ministers. Daadwerkelijk verzet tegen de Duitsers wees hij af;

¹ K. C. van Spronsen, 6 nov. 1959. ² Men vindt Schilders in de zomer van '40 gepubliceerde artikelen in: *Bezet bezit. Artikelen van de hand van prof. dr. K. Schilder, opgenomen in de nummers van 'De Reformatie' . . . juni-augustus 1940 (1945).*